

2006 İLKÖĞRETİM MÜZİK PROGRAMININ TEMEL ÖZELLİKLERİNİN VE PROGRAMIN UYGULANMA ŞARTLARININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ DESTEĞİNDE İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. Cahit AKSU, Atatürk Üniversitesi

1. Giriş

Müzik eğitim programı; öğrencilerde müzikle ilgili beklenen öğrenmeleri veya davranış değişikliklerini gerçekleştirmeye dönük tüm düzenlemeleri ve etkinlikleri içine alan çok yönlü ve çok kapsamlı bir bütündür. (Uçan, 2005:61)

Özellikle günümüzde insan hak ve özgürlüklerinin ön plana çıktığı daha demokratik süreçlerin, eğitim uygulamalarına daha fazla yansıtılması ve bireylerin ilgi ve ihtiyaçlarının önem kazanması, eğitim programlarında da çeşitliliğe gidilmesi, belli bir disipline ve o disiplinin alt unsurlarına hizmet eden farklı eğitim programlarının oluşturulmasına zemin hazırlamaktadır. Bu konuda Karakaya; “Eğitimde insan gelişiminin merkeze alınması; bireysel farklılıkların esas alınmasını, eğitim kaynaklarının zenginliğini, öğretim yöntemlerinin ve tekniklerinin çeşitliliğini, öğretmen niteliklerinin artırılmasını, bireysel farklılıklara uygun olarak hedeflerde farklılıkların olduğu, çok amaçlı eğitim programlarının geliştirilmesini ve öğretimi mümkün olduğu kadar bireyselleştiren eğitim politikalarının hazırlanmasını ve uygulanmasını gerektirir” der. (Karakaya, 2004)

Woody; (2007) “Popular Music in School: Remixing The Issues” isimli çalışmasında “Bütün farklı müzik stilleri ve enstrüman toplulukları ile içinde yaşadığımız inanılmaz büyük müzikal dünyada, yalnızca gelenekle sınırlandırılmış sınırlı bir program oluşturmamamız konusunda dikkatli olmamız gerektiğini” vurgular. Esnek müzik programları ile öğrencilere müzik türünü seçme özgürlüğü verilmesi, onu programın öngördüğü türlerle sınırlamamalıdır. Macropodis bu konuda, Yunanistan’daki müzik eğitiminin gelişmesinde önemli faktörlerden birisi olarak “öğrenciye en sevdiği türü seçme özgürlüğü veren geleneksel, jazz ve farklı türlerdeki çağdaş müziğin (rock, pop, vb.) yaratılmış olmasını göstermektedir (Macropodis, 2002:226). 21. yüzyılda eğitimciler okul müzik eğitiminde başarılı veya başarısız, yetenekli veya yeteneksiz grupların olmaması gerektiğini vurgulamaktadırlar. Bunun yerine müzik eğitiminin kalitesi ve bireysel olarak kazandırdıkları üzerinde yoğunlaşılmasının gerektiğini belirtmektedirler (Öztürk, 2002:300). Eğer bir okul, okulun dışında daha geniş bir toplumsal yapı içinde yaşayan çocukların karşılaştıkları müzikal güçlüklerle cevap veren, yaşayan bir

müzikal değerler sistemi kurabilirse, çocukların müzikal öğrenmelerinin ve deneyimlerinin kalitesi çok daha geliştirilmiş olacaktır. (Glover-Young, 1999:5)

Tüm bu görüşler çağdaş müzik eğitimi için hazırlanan ve yeni oluşumlara göre sürekli geliştirilmesi gereken müzik programlarının, bir yandan felsefi ve toplumsal temellerine dikkatleri çekerken, bir yandan da programın içeriği hakkında çeşitli ipuçları vermektedir.

Konunun detayına girmeden önce, Türkiye'deki müzik coğrafyası hakkında bazı saptamalarda bulunmak gerekir. Günümüzde Türkiye Müzik Coğrafyası'nın genel görünümü, ağırlıklı olarak güncel-popüler müziklerin kendi içlerinde farklılaşmış pek çok türüyle, halk müziğinin otantik, beste, melez biçimleri, Türk sanat müziğinin klasik ve güncel- popüler türleri, batı müziğinin klasik ve popüler türleri, Eğitim müziği adı altında bestelenmiş özgün eserler ve farklı ülkelerin ve farklı etnik grupların müziklerinin sergilendiği, sürekli tekrar edildiği, üretildiği ve ithal edildiği bir görüntüyü yansıtmaktadır. Bu durum, bazı sitem ve eleştirilerin odaklandığı kaotik bir yapı olarak görüldüğü gibi (anormal), çok hızlı değişimin ve teknolojik iletişimin şekillendirdiği ve demokratik süreçlerin olanakları ile etkileşen yeni insan tipinin, değer-estetik-beğeni anlayışlarının tüketime yansımış durumu (normal) olarak ta görülmektedir.

Ülkemizde yetmişli ve seksenli yıllar “arabesk müzik” türünün, doksanlı yıllar daha çok “pop müzik” ve sınırsız etkileşim sonucu oluşan “arabesk-pop” türünün, içinde bulunduğumuz ikibinli yıllar da, içinde, yukarıda sayılanlarla beraber pek çok alt türü barındıran ve üzerinde çokça konuşulan (belki de hiç konuşulmayan) genel olarak “popüler” denilen müziklerin damgalarını vurdukları süreçlerdir. (Aksu, 2008:21-22)

Özellikle 80'li ve 90'lı yılların kuşağı, geleneksel ve çoksesli müziğimizi içselleştiremeden, arabesk-pop türünün damgasını vurduğu bir ortamda doğmuş ve etkilenmişlerdir. Çünkü popüler müziklerin ağırlıklı olarak yayınlandığı çok kanallı televizyonlar ve sürekli tekrarlanan müzik videoları, bu kuşağın döneminde yayına başlamış ve yaygınlaşmıştır. Bu açıdan, sözü edilen kuşak, önceki kuşaklardan farklı bir müzikal etkileşim içinde büyümüşler ve farklı müzikal öğrenmeler ve beğeniler geliştirmişlerdir.

Müzik derslerinin liselerimizde seçmeli ders statüsüne getirilmesi, müzik eğitiminin en yoğun olarak gerçekleştirildiği okul aşaması olan ilköğretim kademesinin önemini bir kat daha arttırmıştır. Öyle ki; çok farklı lise yapılanmaları ile bazılarında hiç müzik dersi olmayan, bazılarında da eğer seçerse veya seçtirilirse müzik dersi alabilecek olan bir Türk genci, ilköğretim kademesi dışında belki de hayatının hiçbir aşamasında, ‘örgün müzik eğitimi’yle etkileşim içinde olmayacaktır. Bu durum İlköğretim Müzik Dersi'ne olan dikkatleri daha da arttırırken sosyo-kültürel değişimlerin ilköğretim müzik programlarına ve dolayısıyla öğretim materyallerine (ders kitabı, müzik teknolojisi, müzik enstrümanları ve araç-gereçleri, donanımlı müzikal ortam vb.) yansımaları da kaçınılmaz olmuştur.

2. Bulgular ve Yorum

2.1. Programın İçeriği ve Yapısı İle İlgili Temel Bulgular

Bu çalışmaya konu olan 2006 Müzik Eğitim Programlarının temel özellikleri ile ilgili bulgular ve yorumları aşağıdaki gibidir.

a) 1994 yılında geliştirilmek üzere kabul edilip 1995-1996 eğitim-öğretim yılından itibaren yürürlüğe giren eski program “Konu-Hedef Ağırlıklı İlköğretim Müzik Programı” dır. (MEB,1995)

2006 yılında değiştirilerek yapısalıcı program anlayışına göre kurgulanan program ise “Etkinlik ve Kazanım Ağırlıklı Program Modeli” biçiminde oluşturulmuş bir müzik programıdır. (MEB, 2007)

Ülkemizde 2000 li yılların başına kadar “Konu Merkezli” eğitim programları kullanılmaktaydı. Özellikle ilköğretim programlarının “Öğrenci Merkezli” olacak biçimde düzenlenmesiyle İlköğretim Müzik Programı da öğrenciyi merkeze alan, onların ilgi ve ihtiyaçlarından hareket eden “Yapılandırmacı (Constructivist) Program” anlayışı ile yeniden oluşturuldu. Eski program hakkında Uçan; 1994 programının, programların farklılaştırılması aşamasındaki geçiş döneminin zorunlu kıldığı konu ağırlıklı geleneksel yaklaşım ile, hedef ağırlıklı modern yaklaşımın bağdaştırılmaya-uzlaştırılmaya çalışıldığı bir program olduğunu belirtir. (Uçan ve Diğerleri, 1999:7)

Yeni program ise hem müzik öğretmenleri, hem de okullardaki müzik etkinliklerinin organizasyonu açısından oldukça farklı yaklaşımlar gerektiren bir programdır. Bu programının giriş bölümünde, yapısalıcı program modelinin gerektirdiği ilkeler açıklanmış ve programda nelerin temele alınması gerektiği ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir. Buna göre genellendiğinde; programın öğrenci merkezli olması, nota eğitiminin amaç değil araç olması, öğrencilerin etkinliklere aktif olarak katılması, öğrenilen bilgilerin yaşam içinde pratik kullanıma dönük olması, öğrencinin yetenek ve yaratıcılığının geliştirilmesinin esas alınması, müzik eğitiminin kavramlar ve kurallar bütünü olarak algılanması yerine, müziğin tüm boyutlarının hissettirilmesi ve eyleme geçirilmesi ve bunun için de müziğin yaşayarak ve yaşatılarak içselleştirilmesi gerektiği yönünde ilkeler sıralanmıştır. (M.E.B., 2007)

Yapılandırmacı anlayışın temel ilkeleri bu şekilde sıralandıktan sonra teknolojik imkanların kesinlikle ortama sokulması gerektiği, öğrencilere kendi bilgilerini sınayacak çeşitli öğrenme yaşantıları ve fırsatlarının sunulması gerektiği ve program öğrenci merkezli olsa da, öğretmenin de kısmen kendi öğretim stratejilerini ortama sokabileceği belirtilmektedir (M.E.B., 2007).

1994 programı, yerelden evrene açılan temel müzik kültürünün kazandırılmasını amaçlayan bunun için hem ulusal bazda yaşayan farklı müzik türlerine, hem de sadece Avrupa’nın değil, dünyamızdaki farklı ülkelerin, farklı müziklerine de atıfta bulunan bir programdır. Programın daha öncekilere kıyasla, temel müzik kültürüne geniş bir yelpazeden bakması, onun üstün taraflarından birisi olmuştur. Programın bu geniş yelpazeli yapısı, programdaki ünite ve konuları örneklendirmede ve kullanılacak müzikleri tespit etmede, müzik öğretmenlerine ve müzik ders kitaplarını hazırlayan müzik eğitimcilerine belli oranda zorluklar getirebilmişti. Ancak bu zorluk, eksikliği hissedilen eğitim müziklerinin tespiti ve üretilmesinde de itici bir güç oluşturmuştu. Özellikle Türk Pop Müziği ve Türk Sanat Müziği alanında mevcut olan şarkı ihtiyacı bu noktada göze batmıştır.

Yeni, “Etkinlik-Kazanım” ağırlıklı “İlköğretim Müzik Programında” da eski programdaki kadar olmasa da farklı müzik türlerinin kapsandığını görmekteyiz. Geleneksel Türk Halk, Türk Sanat Müziği, Pop müzik ve Çağdaş Çok Sesli Türk Müziği ve uluslar arası müzikler gibi müzik türleri programın genellikle “Dinleme-Söyleme-Çalma” öğrenme alanında öngörülmüş müzik türleridir. (M.E.B.,2007) Ancak bu müzik türleri ile ilgili kazanımları oluşturacak müzik eserleri çok sınırlı biçimde kılavuz ve çalışma kitaplarına yansıtılmıştır.

b) İki program arasında hedef veya kazanımların detaylandırılması anlamında bazı farklar vardır. İki programda da hedeflenen davranışların bilişsel, devinişsel, duyuşsal ve sezışsel boyutları kapsamakla beraber; Hedef-Konu Temelli 1994 İlköğretim Müzik programında her beceri için oluşturulan hedefler ve hedef davranışlar, hedefin hangi alanla ilgili olduğunu belirgin bir açıklıkla verirken, Etkinlik ağırlıklı programda bu alanlar öğrenme alanları içinde ayrı bir dikkatle gözlenmektedir.

Bu durum; öğretmene, kısa zaman içinde farklı ölçme ve değerlendirme araçlarını etkinlikle kullanabilme becerisini ve bunun için çok ayrı dikkat noktalarını gerektirmektedir.

c) “Etkinlik-Kazanım ağırlıklı “İlköğretim Müzik Programında” Geleneksel Türk Halk, Türk Sanat Müziği, Pop müzik ve Çağdaş Çok Sesli Türk Müziği gibi müzik türleri öngörülmeyle birlikte (M.E.B., 2007) programın kılavuz ve çalışma kitaplarında, bu müzik türlerini yansıtacak farklı eserlere ve özellikle Popüler Müzik ve Türk Sanat Müziği eserlerine yeterince yer verilmemiştir. Eski program paralelinde hazırlanan farklı ders kitaplarında müzik türlerini örneklendiren çok daha fazla örnekler mevcuttu. Bunun nedeni yeni program için sadece bir kılavuz kitabın öngörülmesi olması nedeniyle kitabın kapasitesinin veya kapsamının daha sınırlı tutulması, müzik türleri ile ilgili farklı örneklerin tanıtımının müzik teknolojisi araçlarına bırakılmış olması veya bir başka neden olabilir.

Yeni programda popüler müziklerle ilgili kazanımlar öngörülmeyle birlikte Öğretmen Kılavuz Kitapları’nda çok az popüler müzik eseri örneklendirilmiş ve mevcut olanlar da ağırlıklı olarak yabancı ülkelerin popüler müzik örnekleri olarak ele alınmışlardır.

d) Müzik eğitim programlarının uygulanma şartlarındaki farklılıklar, programların amaçlarına ulaşmasında **öğretmen** açısından artan boyutlarda baskı oluşturmuştur. Eski programda yetersiz ders saati, yetersiz müzik dersi ortamı, yetersiz müzikal araç-gereç, farklı öğretim yöntemleri vd. gibi nedenlerle daha merkezde olmak zorunda kalan öğretmen, ülkemizin müzik eğitimi şartları açısından bakıldığında, ‘öğrenci merkezli’ olarak desenlenen yeni programda da merkezde olmak durumundadır. Bu konuda Türkmen; nedenlerini de açıklayarak “yeni ilköğretim programı öğretmenlerden, öğrencileri derste aktif kılarak aslında kendilerinin aktif olmalarını beklemektedir” demektedir. (Türkmen, 2009:192)

Kağıt üzerinde, olması gerektiği gibi duran ve “ideal” i yansıtan Yapılandırmacı Program Modeli’nin, müzik eğitimi uygulamalarında hayati önem taşıyan ve müzik eğitiminin çıktıları üzerinde en çok etkili olan bazı prensipleri; “öğrencilerin farklılıklarının ve nasıl öğrendiklerinin dikkate alınması”, “öğrenme sürecinde önceki yaşantılara önem veriyor olması”, “öğrencinin sosyal bir çevre içinde öğrenmesi gerektiği anlayışını savunması”dır. Bu prensipler paralelindeki etkinliklerle ulaşılabilecek kazanımların nitelikleri ve nicelikleri sözkonusu programın başarısını tayin eden çok önemli unsurlardır. Şöyle ki;

1. Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkların ve onların nasıl öğrendiklerinin dikkate alınması aşamasında müzik öğretmenine çok önemli görevler düşmektedir. Öğretmen’in çoklu zeka kuramına dönük araştırma ve değerlendirme faaliyetlerini ve farklı öğrenme zekalarına sahip öğrenciler için farklı öğrenme yaşantıları sağlayabilecek kapsamlı donanımlar edinmesi gerekmektedir. Öğretmen farklı öğrenciler için ne kadar farklı işlem basamağı oluşturabilirse ve o farklı etkinlikleri ölçüp değerlendirmek için ne kadar farklı ve doğru ölçme-değerlendirme yöntemlerini kullanabilirse, o kadar çok öğrenciye ulaşabilir.

2. Gelir dağılımındaki adaletsizlik, çarpık kentleşme ve göç olgusunun değiştirmiş olduğu sosyal yapıların yansıdığı sınıf ortamında, öğretmenin karşısında çok farklı toplumsal tabakalardan ve çok farklı kültürlerden öğrenciler bulunmaktadır. Bu anlamda müzik öğretmeni, **öğrenciler arasındaki farklılıkların** bir başka boyutu ile karşı karşıya gelmektedir. Özellikle farklı sosyal yapılardan gelen öğrencilerin müzik disiplini ile ilgili ön öğrenmeleri ve hazırbulunuşlukları arasında önemli farklar mevcuttur. Bazı öğrenciler ilköğretim birinci kademedeki müzik derslerini hiç yapamamış, bazıları sınıf öğretmeni ile yapmış, bazı öğrenciler müzik branş öğretmeni ile yapmış olabilmektedirler. Öğrenciler arasında temel müzik kültürünün kazanımları ile ilgili oldukça farklı seviyeler

sözkonusu olabilmektedir. Farklı öğrenme seviyelerindeki ve farklı ilgi ve ihtiyaçlardaki öğrenciler için, farklı okul müzikleri ve farklı müzikal araç-gereçler gerekecektir. Yapısalcı program modeli önceki yaşantılardan hareket eden ve onlara önem veren bir anlayışa temellenir. Böyle durumlarda öğretmenin süreç başı değerlendirmelerle ‘Giriş Davranışları’nın bilişsel, devinışsel ve duyuşsal boyutlarını tespit etmesi ve sınıfındaki etkinliklerin niteliğini ve niceliğini bu değerlendirmelere göre planlaması gerekmektedir.

3. Yeni programda etkinliklerin niteliği ve niceliği ile ilgili tespitler büyük oranda öğretmenlerin yönlendirmesi eşliğinde öğrencilerin ön öğrenmelerine, ilgi ve ihtiyaçlarına bırakılmış ve öğretmenin bu etkinlikleri dikkatlice planlaması gerektiğine vurgu yapılmıştır. (MEB, 2007) Burada yine öğretmenin öğrenci kadar ve hatta öğrenciden daha fazla yaratıcı olması gerektiği gözlenebilmektedir. Öğretmenin öğrenci seviyesini doğru tespit edebilmesi, etkinlikler esnasında sınıfı daha dikkatli yönetebilmesi, etkinlikleri zaten çok kısıtlı olan ders saati içine sığdırabilmesi, ders kitabını destekleyecek multimedya teknolojisini etkinlikle kullanabilmesi, dersini diğer disiplinlerle ilişkilendirebilecek donanımda olması, genel ve özel öğretim yöntemlerine hakim olması (özellikle Orff, Kodaly, Dalcroze yöntemleri) ve özellikle Anadolu’da oldukça kısıtlı olan ders dışı etkinlikler için gerekli sosyal çevre şartlarını sağlama becerisine sahip olabilmesi gibi önemli konular, programın gerektirdiği öğretmen niteliklerinin önemli bir bölümünü yansıtmaktadır.

Özetlenirse, yapısalcı program modelinin gerektirdiği öğrenci farklılıklarının ve nasıl öğrendiklerinin dikkate alınması, öğrenme sürecinde önceki yaşantılara önem veriyor olması ve sosyal bir çevre içinde öğrenme etkinliklerinin sunulması gibi değişkenler, programın can alıcı değişkenleridir.

Yeni programın uygulama sonuçları ile ilgili yeterince akademik çalışma yapılmamış olmasından dolayı, program kazanımlarının gerçekleşmesini etkileyen olumsuz faktörlerin olup olmadığı, eğer varsa, bu faktörlerin neler olduğu konusunda yeterli veri henüz yoktur. Ancak yapılandırmacı programla birlikte, eski programların sonuçlarını olumsuz olarak etkileyen ve günümüz açısından bakıldığında çokça da değişmemiş olan şartların kesinlikle olumlu yönde değiştirilmesi gerçeği daha da ön plana çıkmıştır.

2.2. Öğretmen Görüşleri’nden Elde Edilen Bulgular

Yeni müzik programı ile ilgili olarak, çoğunluğu Erzurum ilimiz ve ilçelerinde olmak üzere, İstanbul, Ankara, Antalya, Konya, Trabzon, Artvin ve Kars illerimizde görev yapan 18 müzik öğretmenine bir görüşme formu uygulanmıştır. Bulgular, örneklemin yetersiz olması açısından daha sağlıklı genellemelere ulaşmamızı engelse de, yine de bir fikir vermesi açısından önemli görülmüştür. Görüşmeden elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir. (Form için Bkz. Ek)

- a) Öğretmenlerin % 56’sının okulunda özel müzik dersliği bulunmamaktadır.
- b) Öğretmenlerin % 67’sinin sınıfında yeterli müzik araç-gereç-donanım mevcut değildir.
- c) Öğretmenlerin % 78’i Öğretmen kılavuz kitabı ve öğrenci çalışma kitabında kapsanan okul müziklerinin etkinlikler için yeterli çeşitliliği yansıtmadığını belirtmektedirler.
- d) Öğretmenlerin % 100’ü müzik ders saatlerinin, programın gerektirdiği etkinlikleri gerçekleştirmek için yeterli olmadığını belirtmişlerdir.
- e) Öğretmenlerin % 61’i, “Orff-Dalcroze-Kodally” gibi özel müzik öğretim yöntemleri konusunda yeterli donanıma sahip olmadıklarını belirtmişlerdir.

f) Öğretmenlerin % 100'ü, programla ilgili seminerler ve hizmet içi eğitimlerin yeterli düzeyde olmadığını belirtmektedirler.

h) Müzik eğitimi ile ilgili sorunların programdan mı, yoksa programın uygulanma şartlarından mı kaynaklandığı yönündeki soruya; öğretmenlerin % 33'ü programdan, % 22'si uygulanma şartlarından, % 45'i ise sorunların hem programdan, hem de programın uygulanma şartlarından kaynaklandığını düşünmektedirler.

ı) Öğretmenler, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını belirlemek aşamasında farklı çalışmalar içinde bulunmaktadır. Bazı öğretmenler dönem başı yaptıkları sözlü mülakatlarla, bazıları süreç başı değerlendirmelerden daha ziyade süreç içinde öğrencileri gözlemleyerek, bazı öğretmenler de okul zamanı içinde ve dışında düzenledikleri konser, kurs, koro vb. faaliyetlere olan ilgiyi esas alarak ilgi ve ihtiyaç tespit etmektedirler.

i) Programın kendisinden ve uygulanma şartlarından kaynaklanan önemli problemlere rağmen, öğretmenlerin %56'sı, yeni programın kendilerine **daha fazla sorumluluk ve yük getirmediğini düşünmektedirler**. Öğretmenlerden bazıları bunun nedeninin, programın öğrenci merkezli olarak hazırlanmasının kendilerini artı bir yükten kurtarması ve ders işleme metodunun çocuklara daha fazla hitap etmesi olduğunu, bazıları bunun nedenini; programın zaten kendileri açısından yetersiz görülmesi, önceki programdan çok ta farklı olmaması ve bu nedenle kazanımların istenilen düzeyde olamayacağı şeklinde ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin % 44' lük bölümü de yeni programın kendilerine daha fazla yük ve sorumluluk yüklediğini belirtmişler ve bazı öğretmenler bunun nedenini; programın etkinlikler için gerekli olan ders öncesi hazırlık aşamasının kapsamlı olmasına, bazıları da öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları ile seviyelerinin program kazanımları açısından dengesiz bir dağılım gösterdiğini ve bunun da öğretmene artı bir yük getirdiğini belirtmişlerdir.

3. Sonuç ve Öneriler

Özellikle ülkemizin eğitim sisteminde ortak standartların yakalanamamış olması, uygulanan herhangi bir programın ülkenin her tarafında aynı sonuçları vermesini mümkün kılamamaktadır. Programdan ziyade, programın uygulanma koşullarının aynı olmaması, program hedeflerine ulaşmada oldukça farklı sonuçlara sebep olmaktadır. Sosyo-kültürel değişimler doğal olarak eğitim programlarındaki değişimleri de tetiklerken, program geliştirme çalışmaları, sağlam olmayan altyapılara modern üstyapıların tesis edilmeye çalışıldığı bir görüntüyü yansıtmaktadır. Eğitim sistemimizin program hazırlamadan sorumlu birimleri, yeni bir programın uygulanması için diğer alt yapı yetersizliklerinin çözümünün beklenemeyeceğini, program geliştirmenin dinamik bir süreç olmasından dolayı, sorunların uygulama alanında, aynı anda çözülmeye çalışılmasının gerektiğini belirtmektedirler. Programların uygulanma koşulları ile ilgili bu kaotik durum müzik eğitimi programlarında ve programların uygulanma şartlarında da kendisini göstermektedir.

1. Bu çalışmaya konu olan 2007 tarihli Yapılandırmacı Müzik Eğitimi Programının çağımızın zorunlu kıldığı, 'Öğrenen'i merkeze alan, O'nun ilgi ve ihtiyaçlarından hareket eden, öğrenmeyi etkinliklerle gerçekleştiren ve öğretmeni sadece etkinliklere yön veren bir rehber konumuna taşıyan anlayışla desenlendiğini görmekteyiz. Çünkü teknolojik gelişmeler, müzikal açıdan bakıldığında; bir bilgisayar, bir MP3 çalar, bir iPhone, bir iPod, internet ve arama motorları ile, eğitimin öznesi olan öğrencileri, okul içindeki toplu müzik eğitimi uygulamalarından daha fazla kuşatmaktadır. Bir başka deyişle günümüzde okul dışı öğrenmeler, okul içi öğrenmelerden çok daha etkin olmakta ve öğrenci bu etkinlikleri tek başına gerçekleştirebilmektedir. Dolayısıyla günümüz modern eğitim programları,

bireyi mümkün olduğunca, yine tek başına merkeze alacak biçimde desenlenmektedirler.

Ancak “Yapılandırmacı Program” modeline; ülkemizin mevcut durumu açısından bakıldığında şu söylenebilir. Yeni programın; yeterli ve verimli etkinliklerin yapılması için daha kapsamlı fiziksel altyapı, çok daha gelişmiş müziksel donanım (Müzik ders kitapları, müzik enstrümanları, müzik teknolojisi vd.) çok daha fazla sayıda ve nitelikli formasyonda müzik öğretmeni gerektirmesi, pek çok okulumuzda, yeni programın eskisinden daha da etkisiz kalabileceği ihtimalini arttırmaktadır. Çünkü Konu-Hedef ağırlıklı program modeli’nde (eski program) temel olarak hedefler ve hedef davranışlar daha net ve belirgin olduğu için, etkinliklere yeterli düzeyde dayalı olmasa da, temel müzik kültürünün belli bir oranda oluşturulması mümkün olabilmekteydi. Oysa yukarıda sayılan nedenlerle etkinlik yapılamayan herhangi bir müzik sınıfında derslerin belirgin amaçlardan uzak ve verimsiz geçmesi ihtimali yüksektir. Şüphesiz yeterli altyapılara sahip müzik sınıfları için etkinlik ağırlıklı program modeli en uygun modeldir. Ancak bu altyapılara sahip olamayan pek çok okulumuzun müzik öğretmenleri için bu durum çok önemli açmazlara neden olabilir.

2. Günümüzde dünyamızın pek çok müzik coğrafyasında popüler müzikler ağırlıklarını hissettirmektedirler. Ülkemizde de aynı durum söz konusudur. Popüler müziklerin kolay algılanabilir ritimleri, oynamaya, dans etmeye ve ritimlemeye uygun içerik, teknik ve ses yapısı, kolay ezberlenebilir olması, her türlü konuya açık olabilmeleri gibi özellikleri, temel müzik eğitimi süreçlerindeki bireyler için yeniden organize edilip, müzik eğitim programlarında kapsamlı olarak yer almalıdırlar. Bu alan içinde sorun olarak algılanan olgular varsa, bu sorunlar kaçarak değil, sorunun içine daha fazla girerek çözümlenebilir. Bu nedenle yeni programlarımızda daha fazla popüler müzik örnekleri kapsanmalıdır.

3. Sosyo-kültürel değişimlerin müzik programlarına yansımaları şüphesiz kaçınılmazdır. Ancak bir eğitim programının görevi sadece kültürel değişimlere öncülük etmek değil, o kültürü oluşturan temel yapı taşlarının da korunmasını sağlamaktır. Bu paralelde mevcut müzik programında Geleneksel Türk Müziği’ne ait eserler seçkin örnekleriyle çoğaltılmalıdır. Özellikle Türk Sanat Müziği alanında okul müziğine dönük eserler oldukça az sayıdadır ve mevcut eserler de okul kitaplarına yeterince yansıtılmamaktadır. Aynı şekilde Türk Kültür Coğrafyası’nı ve Türk duygu ve estetiğini yansıtan Türk Halk Müziği’mizin, çok daha karakteristik örnekleri, bu ders kitaplarına yansıtılmalıdır. Mevcut eserler Türk Kültürü’nü sağlıklı biçimde yansıtmaktan uzaktır.

4. Müzik öğretmenleri program kadar, programın uygulanma şartlarından kaynaklanan zorluklardan da olumsuz yönde etkilenmektedirler. Program ne kadar üstün olursa olsun, bu şartlar iyileştirilmedikçe hedeflenen kazanımlar tam anlamı ile oluşamaz. Dolayısı ile temel odaklanma alanı, müzik derslerinin gerektirdiği altyapıların eksiksiz olarak bir an önce tamamlanması olmalıdır.

5. Müzik öğretmenliği lisans programı, ilköğretim programının gerektirdiği özel öğretim yöntemleri (Orff, Kodally, Dalcroze) üzerinde daha fazla odaklanmalıdır.

6. Çeşitli eğitim seminerleri ile, özellikle özel öğretim yöntemleri, ilgi ve ihtiyaç tespitine dönük süreç başı, süreç içi ve süreç sonu ölçme değerlendirme yöntemleri hakkında tüm müzik öğretmenleri yeniden bilgilendirilmelidir.

Bu ve benzeri sorunların çözümü için; zaten değişik biçimlerde kendi çözüm yöntemlerini geliştirmek durumunda olan müzik öğretmenlerine belli bir esneklik tanıyan farklı programların kullanılması ve bu paralelde de altyapı eksikliği bulunan okullarımızda eski ve yeni program modellerinin belli bir dönemi kapsayacak biçimde birarada sürdürülebilmesi konusunda, daha toleranslı davranmak gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Akkaş, S. (2001). *İlköğretim Müzik 8 Ders Kitabı*. Ankara: Pasifik Yayınları.
- Aksu, C. (2008). *Türk Müzik Devrimine Güncel Bakış, Sonuçtan- Sürece, Süreçten-Günümüze Yeni Çıkarımlar*. Sanat Dergisi, Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Yayını, Erzurum, 13, 17-26
- Dönmez, M. (2001). *İlköğretim Müzik 8 Ders Kitabı*. Ankara: Tutibay Yayınları.
- Glover, J. & Young, S. (1999). *Primary Music: Later Years*. London, UK: The Falmer Press, [Elektronik Sürüm] <http://site.ebrary.com/lib/ataturk/doc>. Erişim:25.11.2008
- Karakaya, Ş. (2004). *Eğitimde Program Geliştirme Çalışmaları ve Yeni Yönelimler*, Ankara: Asil Yayınları.
- M.E.B. (2000). *İlköğretim Okulu Müzik Ders Programları*. Müzik Programı: 6-7-8, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayını.
- M.E.B. (2007). *İlköğretim 1-8.Sınıf Müzik Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayını.
- Macropodis, D. (2002). *Özel Müzik Eğitiminin Müzik Eğitimi ve Kültürüne Katkısı*. Uluslar arası Avrupa'da ve Türk Cumhuriyetlerinde Müzik Kültürü ve Eğitimi Kongresi, Kongre Bildirisi, Ankara, 2002, 224-227.
- Özdemir, N. ve Koç, Y. (2007). *İlköğretim Müzik 6-7-8 Öğretmen Kılavuz Kitabı*. M.E.B. Ankara: Devlet Kitapları.
- Öztürk, F. G. (2002). *Öğrencilerin Gelişiminde Müziğin Etkisi*. Uluslararası Avrupa'da ve Türk Cumhuriyetlerinde Müzik Kültürü ve Eğitimi Kongresi, Kongre Bildirisi, Ankara, 2002,298-301.
- Saydam, R. (2000). *İlköğretim Müzik 8 Ders Kitabı*. Ankara: Sevgi Yayınları.
- Türkmen, E. F. (2009). *Yeni Öğretim Programına Uyum Sürecinde Öğretmenlerin Yaşadığı Sorunlar*. 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, Sempozyum Bildirisi, Samsun, No: 131, 2009, 184-193.
- Uçan, A. (2005). *Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum*. Ankara: Evrensel Müzikevi.
- Uçan, A., Yıldız, G., ve Bayraktar, E. (1999). *İlköğretimde Müzik Öğretim, İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı, Modül 9*, Burdur: M.E.B. Yayını.
- Woody, H. R. (2007). *Popular Music in School: Remixing The Issues*. Music Educators Journal, v: 93, no: 4. www.firstsearch.oclc.org, Atauni/Eric Fulltext Veritabanı, Erişim Tarihi: 16.02.2009
- Yaşar, N., Özdemir, A., Eren, E. Ö., Öztürk, S. ve Yücesoy, G. (2008). *İlköğretim Müzik 4-5 Öğretmen Kılavuz Kitabı*. İstanbul: M.E.B. Devlet Kitapları.

EK 1**MÜZİK ÖĞRETMENLERİ GÖRÜŞME FORMU**

Yönerge: Değerli Müzik Öğretmeni; “Etkinlik-Kazanım” ağırlıklı yeni müzik programıyla ilgili olan bu çalışmanın yapıldığı okul ve öğretmen isimleri kesinlikle çalışmaya yansıtılmayacaktır. Yardımlarınız için sonsuz teşekkür ediyorum.

1. Okulunuzda Müzik Dersi’ni yaptığınız özel bir sınıfınız var mı?
2. Okulunuzda veya varsa müzik sınıfınızda gerekli müzik etkinlikleri için yeterli müzik enstrümanınız ve müzik araç-gereciniz var mı?
3. “Etkinlik-Kazanım” ağırlıklı program paralelinde hazırlanan müzik dersi öğretmen kılavuz kitabındaki okul müzikleri, etkinlikler için yeterli çeşitliliği yansıtıyor mu?
4. Müzik ders saatleri, “Etkinlik-Kazanım” ağırlıklı programın gerektirdiği etkinlikleri gerçekleştirmek için yeterli midir?
5. “Etkinlik-Kazanım” ağırlıklı programda kapsanan “Orff-Dalcroze-Kodally” gibi özel müzik öğretim yöntemleri ile ilgili yeterli donanımına sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?
6. Öğrenci seviyeleri ve ilgi-ihtiyaçlarını belirlemek için gerekli işlemler konusunda sizlerle yeterli bilgilendirmelerin yapıldığını düşünüyor musunuz?
7. Öğrenci seviyeleri ve ilgi-ihtiyaçlarını belirlemek için genellikle ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz? Kısaca belirtir misiniz?
8. “Etkinlik-Kazanım” ağırlıklı müzik programıyla ilgili seminerler ve hizmet içi eğitimlerin yeterli düzeyde olduğunu düşünüyor musunuz?
9. Size göre müzik eğitimi ile ilgili sorunlar birincil olarak eğitim programlarından mı yoksa programların uygulanma şartlarından mı kaynaklanmaktadır.?
10. Yeni programın müzik öğretmeni olarak sizlere daha fazla yük ve sorumluluk getirdiğini düşünüyor musunuz? Nedenini kısaca belirtir misiniz?

Not: Sayfanın arkasını kullanabilirsiniz. Lütfen gerekli gördüğünüz diğer fikirlerinizi de belirtiniz.

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

“Türkiye’de Bugünden Yarına Müzik Eğitimi”

15-17 Aralık 2010

9. ULUSAL

MÜZİK

2010

EĞİTİMİ SEMPOZYUMU

BİLDİRİ KİTABI
CİLT 1

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ISBN: 978-975-400-357-4

9 789754 003574